

Bộ Giáo Dục và Đào Tạo
Trường ĐH Nông Lâm TP. HCM

BÀI GIẢNG LÂM SẢN NGOÀI GỖ

Bài 2. Phân loại Lâm sản ngoài gỗ

Nguyễn Quốc Bình

Bài: Phân loại Lâm sản ngoài gỗ

1

Mục tiêu bài học

2

Các hệ thống phân loại thông dụng

3

Phân loại theo giá trị sử dụng

4

Bài tập ứng dụng

1. Mục tiêu bài học

- ❖ Nhận biết được các loại lâm sản ngoài gỗ chính trong tự nhiên và được sử dụng trong các cộng đồng địa phương.
- ❖ Áp dụng được một hệ thống phân loại lâm sản ngoài gỗ theo nhóm mục tiêu.

Hệ thống phân loại LSNG

- ❖ Phân loại LSNG theo hệ thống sinh vật
  - Phân loại theo hệ thống tiến hoá của giới sinh vật
- ❖ Phân loại LSNG theo tầng thứ
  - Phân loại theo sự phân bố, cung cấp các LSNG theo tầng thứ trong rừng
- ❖ Phân loại LSNG theo hình dạng thân cây
  - Phân loại dựa vào hình thái chung và dạng sống của thân cây để chia LSNG thành các nhóm khác nhau

Hệ thống phân loại LSNG

- ❖ Phân loại LSNG theo hệ thống tài nguyên thực vật rừng Việt Nam
  - Phân loại LSNG dựa vào công dụng của các sản phẩm thực vật để phân loại
- ❖ Phân loại LSNG theo nhóm giá trị sử dụng
  - Phân loại LSNG không dựa trên nguồn gốc trong hệ sinh vật, nơi phân bố,... mà chỉ dựa trên giá trị sử dụng. Cùng giá trị sử dụng sẽ cùng một nhóm.

Nguồn: IUCN

Tài nguyên thực vật rừng VN

Cây cho gỗ

- ❖ Nhóm I:
  - Gỗ quý, màu sắc đẹp, hương thơm
- ❖ Nhóm II
  - Gỗ cứng, tỷ trọng lớn, sử dụng lâu bền
- ❖ Nhóm III
  - Mềm và nhẹ hơn nhóm 2, sử dụng tương đối lâu bền
- ❖ Nhóm IV
  - Mềm, nhẹ, khó mối mọt, kém chịu mưa, nắng
- ❖ Nhóm V
- ❖ Nhóm VI
- ❖ Nhóm VII
- ❖ Nhóm VIII

Cây cho LSNG

- ❖ Cây cho nguyên liệu
  - Giấy sợi, dầu béo, dầu thơm/hương liệu, nhựa, ta nanh, nhuộm, đan/lợp nhà, chất đốt, nguyên liệu khác
- ❖ Cây cho dược liệu
  - Thuốc bổ, chữa bệnh, thuốc BVTV, thuốc độc
- ❖ Cây ăn được
  - Tinh bột, vitamin, màu thực phẩm, đường, đồ uống, dầu/mỡ, protein, hương liệu/gia vị, rau, chăn nuôi
- ❖ Cây cho hoa, làm cảnh
  - Cho hoa, cây cảnh
- ❖ Cây ưu tiên bảo tồn
- ❖ Cây đa tác dụng

More

Phân loại theo Wikipedia*

- ❖ Chúng ta có thể sơ bộ chia thành các nhóm lâm sản ngoài gỗ:
- ❖ Các loại sản phẩm [tre](#), [luồng](#), [giang](#), [nứa](#),...
- ❖ Các loại sản phẩm [song](#), [mây](#),...
- ❖ Các loại lâm đặc sản: [cánh kiến](#), [quế](#), [hồi](#), [sa nhân](#),...
- ❖ Các sản phẩm cho thực phẩm có nguồn gốc động vật.
- ❖ Các loại dược liệu.
- ❖ Các loại nhựa: [nhựa thông](#), [nhựa trám](#),...
- ❖ Các loại tinh dầu chiết suất từ các bộ phận của cây.
- ❖ Các dịch vụ du lịch [sinh thái rừng](#).
- ❖ Các nghiên cứu khoa học.

(*) Chỉ mang tính tham khảo

Ưu - khuyết điểm của hệ thống phân loại

1. Phân loại theo hệ thống sinh vật

❖ Ưu điểm

- Thấy được mối quan hệ giữa các loài và nhóm loài,
- Chú ý đến đặc điểm sinh học nên dễ nhận biết các LSNG,
- Không nhầm lẫn giữa các loài sinh vật

❖ Nhược điểm

- Hiểu biết về phân loại động thực vật,
- Không nói lên được giá trị sử dụng của chúng,
- Một số LSNG không phải sinh vật chưa được chú ý

Ưu - khuyết điểm của hệ thống phân loại

2. Phân loại theo nhóm giá trị sử dụng

❖ Ưu điểm

- Đơn giản, dễ sử dụng, dễ nhớ,
- Sử dụng kiến thức bản địa để phát hiện và sử dụng,
- Có khả năng “bất ngờ” về giá trị sử dụng,
- Phân loại được nhiều loại LSNG

❖ Nhược điểm

- Không quan tâm đến đặc điểm khó nhận biết được LSNG
- Dễ trùng lặp đối với những loài có nhiều giá trị sử dụng,
- Giá trị sử dụng không được “đặt đúng chỗ”

PHÂN LOẠI LSNG THEO GIÁ TRỊ SỬ DỤNG

LSNG dùng làm nguyên liệu công nghiệp, vật liệu và thủ công mỹ nghệ

❖ LSNG dùng làm nguyên liệu công nghiệp

- Nhóm cây cho sợi,
- Nhóm cây cho tanin,
- Nhóm cây cho màu nhuộm,
- Nhóm cây cho tinh dầu,
- Nhóm cây cho dầu béo,
- Cây cho nhựa sáp, sơn,

LSNG dùng làm nguyên liệu công nghiệp, vật liệu và thủ công mỹ nghệ

❖ LSNG dùng làm vật liệu & thủ công mỹ nghệ

- Nhóm cây dùng làm vật liệu và thủ công mỹ nghệ,
- Nhóm động vật dùng làm thủ công mỹ nghệ

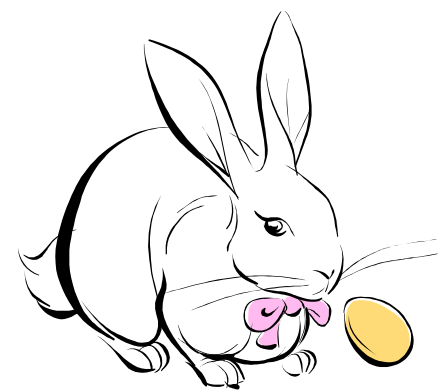
LSNG dùng làm lương thực, thực phẩm và chăn nuôi

❖ LSNG dùng làm lương thực,

- Nhóm cây cho củ,
- Nhóm cây cho quả,

❖ LSNG dùng làm thực phẩm,

- Nhóm cây cho gia vị,
- Nhóm cây cho rau,
- Nhóm nấm ăn được,
- Thực phẩm từ động vật,

LSNG dùng làm dược liệu và làm cảnh

❖ Nhóm LSNG dùng làm dược liệu:

- Thực vật làm dược liệu,
- Động vật làm dược liệu,

❖ Nhóm LSNG dùng làm cảnh:

- Cây làm cảnh,
- Động vật làm cảnh

Câu hỏi 1: Phân loại LSNG

❖ Đối chiếu với các khái niệm về LSNG mà anh/chị đã học hoặc biết được thì các hệ thống phân loại được học trong môn học chưa hoàn thiện ở những điểm nào? Tại sao? Nếu để hoàn thiện thì giải pháp phân loại của anh/chị là gì? Cho ví dụ cụ thể.

- Cách làm việc: Làm việc theo nhóm (nhóm có số lẻ)
- Thời gian: Nộp vào buổi học sau (làm ở nhà)
- Báo cáo: theo nhóm (có thể dùng powerpoint và word)
- Kết quả: đánh giá chéo giữa các nhóm bằng cách trao đổi bài giữa các nhóm để phản biện và nộp bài viết cho giáo viên

Câu hỏi 2: Phân loại LSNG

❖ LSNG rất đa dạng về mặt sản phẩm và có nhiều giá trị khác nhau. Tại sao trong quá trình phân loại, chúng ta chỉ quan tâm đến các loại CÂY và một số ít là CON? Theo anh/chị quá trình phân loại theo các cách đã học có những điểm nào là thích hợp và chưa thích hợp đối với sinh viên ngành lâm nghiệp? Giải thích?

- Cách làm việc: Làm việc theo nhóm (nhóm có số chẵn)
- Thời gian: Nộp vào buổi học sau tuần (làm ở nhà)
- Báo cáo: theo nhóm (có thể dùng powerpoint và word)
- Kết quả: đánh giá chéo giữa các nhóm bằng cách trao đổi bài giữa các nhóm để phản biện và nộp bài viết cho giáo viên

cont.

Hết bài 2